

Виняткове значення у моральному вихованні мають народні ігри та розваги, що мають національну основу та багатовікову історію.

Естетико-педагогічне значення українського дитячого фольклору є багатограним: він сприяє розвитку мислення, мовлення, уяви, формує моральні чесноти, емоційну чуйність і почуття гумору. Український фольклор посідає важливе місце серед ефективних засобів педагогічного впливу на особистість і формування моральних якостей підростаючого покоління. Це унікальне джерело, яке збагачує сучасну педагогіку як у теоретичному, так і в практичному вимірах освітнього процесу.

Народно-пісенне мистецтво має потужний виховний потенціал, що сприяє становленню високоморальної, духовно багатой та естетично свідомої особистості. Отже, народна пісня є могутнім засобом морального виховання, адже в ній відображено світогляд, ідеали, цінності та моральні норми українського народу.

Виконання народних пісень формує в учнів почуття спільності, розвиває емоційну чуйність і здатність до співпереживання, виховує доброзичливість і людяність. Завдяки емоційно-образній мові, мелодійності та широті народна пісня впливає не лише на свідомість, а й на серце дитини, формуючи основи моральної культури та національної самосвідомості.

Список використаних джерел:

1. Садовенко С. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору», К. : «Шкільний світ». 2008. 127с.
2. Стельмахович М. Т. Народна педагогіка. К. : Рад. школа, 1985. С.23-28.
3. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання // Твори в 6-ти т. Т.5. К.: Рад.школа, 1952. 432 с.
4. Український фольклор: Хрестоматія / Упоряд.: Бріцина О.Ю., Довженко Г.В., Шумада Н. С. К.: Освіта, 1997. 230 с.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2025-2.56>

Максимчук Д.
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти
Омельченко А.І.
кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ІГОР У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Анотація. У статті розглянуто педагогічні умови ефективного використання музичних ігор у початкових класах. Визначено психолого-педагогічні основи ігрової діяльності у молодшому шкільному віці, охарактеризовано роль музичних ігор у розвитку музичних здібностей, творчості та емоційної сфери дітей. Виокремлено основні умови успішного застосування музичних ігор: урахування вікових особливостей учнів, створення позитивного емоційного середовища, інтеграція гри у структуру уроку, поєднання музики з іншими видами мистецтва та підготовка вчителя до творчої імпровізації.

Ключові слова: музичні ігри, початкова школа, педагогічні умови, мистецька освіта, творча діяльність.

Abstract. The article considers the pedagogical conditions for the effective use of musical games in primary school. The psychological and pedagogical foundations of play activity in junior school age are defined, and the role of musical games in the development of musical abilities, creativity, and the emotional sphere of children is characterized. The main conditions for the successful use of musical games are identified: taking into account pupils' age characteristics, creating a positive emotional environment, integrating the game into the lesson structure, combining music with other types of art, and preparing the teacher for creative improvisation.

Keywords: musical games, primary school, pedagogical conditions, art education, creative activity.

Сучасна початкова школа орієнтована на розвиток особистості дитини, її творчого потенціалу, емоційної чутливості та здатності до самовираження. Важливу роль у цьому процесі відіграє мистецька освіта, зокрема музичне навчання, яке не лише розвиває художні здібності, а й сприяє становленню морально-естетичних цінностей. Одним із найефективніших засобів активізації пізнавальної діяльності молодших школярів є музичні ігри, що поєднують елементи навчання, творчості та емоційного переживання.

Метою статті є обґрунтування педагогічних умов ефективного використання музичних ігор у початкових класах.

У педагогіці гра розглядається як провідний вид діяльності дитини, що сприяє соціалізації, розвитку інтелектуальних і творчих здібностей. У молодшому шкільному віці гра зберігає навчально-виховне значення, допомагаючи дитині легше адаптуватися до шкільного середовища. Музичні ігри – це форма художньо-творчої діяльності, у якій діти засвоюють елементи

музичної мови, розвивають слух, ритмічне чуття, вокально-інтонаційні навички, а також емоційно-естетичну чутливість.

Музичні ігри сприяють формуванню комплексних музичних здібностей, таких як ладовий і ритмічний слух, інтонаційна точність, почуття ансамблю. Вони стимулюють розвиток уваги, пам'яті, уяви, сприяють емоційному розкриттю особистості. Окрім навчальної, музичні ігри виконують виховну функцію – формують естетичний смак, моральні якості, позитивне ставлення до мистецтва. Науковці Л. Василевська-Скупа, Ковальова А.О. в своїх працях підкреслюють педагогічний потенціал мистецтва та його значення у творчому розвитку особистості [1].

Ефективність музичних ігор у процесі навчання молодших школярів значною мірою визначається дотриманням комплексу педагогічних умов, які забезпечують їхню розвивальну, виховну та навчальну функцію. До педагогічних умов ефективного використання музичних ігор належать: урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей; створення емоційно комфортного середовища; інтеграція гри у структуру уроку; поєднання музики з іншими видами мистецтв; підготовка вчителя до творчої імпровізації.

Молодший шкільний вік характеризується високою емоційною чутливістю, потребою в ігровій діяльності, образним мисленням та підвищеною руховою активністю. Тому музичні ігри мають відповідати психофізіологічним можливостям дітей, їхньому рівню музичного розвитку, типу темпераменту, темпу сприймання та виконання. Індивідуалізація передбачає варіювання складності завдань, темпу, ритмічних структур і форм участі, що дозволяє залучити до гри кожного учня та запобігти перевантаженню. Науковці Т. Белінська, Л.Василевська-Скупа, Л. Костюк зазначають, що важливою складовою є використання інтерактивних методів під час гри на уроках музичного мистецтва як засобу формування soft skills в учнів початкової школи [2].

Музична гра ефективна лише в атмосфері довіри, підтримки та психологічної безпеки. Важливо усунути страх помилки, створити умови для вільного самовираження, заохочувати ініціативу та творчі прояви. Емоційно позитивний фон сприяє активізації пізнавальних процесів, формуванню інтересу до музики та підвищенню мотивації до навчання.

Важливим є те, що музична гра не повинна бути лише епізодичним елементом заняття. Вона має органічно входити в різні етапи уроку: мотиваційний (для зацікавлення), основний (для засвоєння матеріалу), узагальнювальний (для закріплення знань), рефлексивний (для емоційного підсумку). Така інтеграція забезпечує логічну цілісність уроку й активне включення учнів у навчальний процес. На педагогічній практиці ми використовували ігри на розвиток засобів музичної виразності.

1. «Ехо» – розвиток слуху й інтонаційного відчуття.